

ویژه نامه مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۳ یازدهمین کنگره سالیانه اخلاق و پزشکی ایران و هشتمین کنگره اخلاق پرستاری ایران

ارائه پوستر

ارزیابی میزان پایبندی پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران (کلان منطقه‌ی هشت) به اصول اخلاق در پژوهش

بتول زیدآبادی^۱، خدیجه احمدزاده^{۲*}، زینب خادمی^۳، رضا صادقی^۴، فرنوش قمی^۵

چکیده

اخلاق در پژوهش، عنصری اساسی در فرایند علمی است و برای اطمینان از یکپارچگی و موثق بودن نتایج تحقیقات، بسیار مهم است. پژوهشگران باید همواره در نظر داشته باشند که نتایج تحقیقاتشان می‌تولند بر زندگی افراد و جوامع اثر بگذارد؛ بنابراین، مسئولیت‌پذیری و شفافیت در انجام دادن پژوهش‌ها، از اهمیتی ویژه برخوردار است. پایبندی به اصول اخلاقی، نه تنها اعتبار علمی پژوهشگران را افزایش می‌دهد، بلکه به پیشرفت علم و فناوری نیز کمک می‌کند. پژوهش حاضر، با هدف ارزیابی میزان پایبندی پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه‌ی هشت ایران به اصول اخلاق در پژوهش انجام شده است. پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، جامعه‌ی آماری این مطالعه‌ی مقطعی از نوع توصیفی تحلیلی را تشکیل دادند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ی پایبندی به اخلاق پژوهش بود که در اختیار پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه‌ی هشت قرار گرفت. این پرسش‌نامه، دارای چهل گویه و متشکل از نه بُعد احترام به حقوق اخلاقی آزمودنی‌ها، بی‌غرضی عاطفی، دقت، اصالت، مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، درستکاری، مشروعیت و آزاد اندیشی است. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۴ تجزیه و تحلیل شدند؛ علاوه بر آمار توصیفی، آزمون‌های من ویتنی، کروسکال والیس و هم‌بستگی اسپیرمن نیز، در تجزیه و تحلیل داده‌ها به کار برده شد. در این مطالعه ۲۳۰ پژوهشگر شرکت کردند که ۱۹۳ نفر از آنان، عضو هیئت علمی بودند. نتایج نشان داد، میانگین نمره‌ی پایبندی به اصول اخلاق در پژوهش ۱۷۴/۳ بود که رعایت چشمگیر اصول اخلاق در پژوهش را نشان می‌داد؛ همچنین، از نتایج می‌توان دریافت، بُعد مشروعیت و بُعد دقت، به ترتیب دارای بالاترین میانگین بودند (۲۱/۷ و ۲۲/۵). مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی پایبندی به رعایت اصول اخلاق در پژوهش با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نشان داد، میزان پایبندی به اصول اخلاق در پژوهش، بر اساس مدرک تحصیلی، رتبه‌ی علمی، سن و سابقه‌ی کار تفاوتی معنادار دارد ($p < 0/5$). هم‌بستگی اسپیرمن نشان داد، بین متغیر پایبندی به اصول اخلاق در پژوهش و مدرک تحصیلی رابطه‌ی معکوس و معنی‌دار وجود دارد و هرچه مدرک تحصیلی افراد بیشتر شود، میزان پایبندی آنان به رعایت اخلاق در پژوهش کاهش می‌یابد. بر اساس نتایج این پژوهش، بیشتر پژوهشگران کلان منطقه‌ی هشت دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، اصول اخلاق در پژوهش را بسیار رعایت می‌کنند. واژگان کلیدی: اخلاق، پایبندی، پژوهش، پژوهشگران، مسئولیت‌پذیری.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۷/۱۴

۱. دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران.
۲. دکترای تخصصی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران.
۳. دانشجوی دکتری تخصصی علوم تغذیه، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران.
۴. دانشیار، دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران.
۵. مرکز تحقیقات قلب و عروق یزد، پژوهشکده بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران.

نویسنده مسئول:

Email: khj_ahmadzadeh@yahoo.com

کنگره سالیانه
اخلاق پزشکی و پرستاری ایران

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2025, Vol. 17, Supplement 11th Annual Iranian Congress of Medical Ethics and 8th Nursing Ethics Congress

Poster Presentation

Assessment of the Level of Adherence to Ethical Principles in Research by Researchers at Iranian Medical Sciences Universities (Eight Regions)

Batool Zeidabadi¹, Khadijeh Ahmadzadeh*², Zeinab Khademi³, Reza Sadeghi⁴, Farnoosh Ghomi⁵

Published: 06 October 2025

1. PhD in Health Education and Health promotion, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran.
2. PhD in Medical Library and Information Sciences, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran.
3. PhD student in Nutrition Sciences, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran.
4. Associate Professor of Health Education and Promotion, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran.
5. Yazd Cardiovascular Research Center, Nancommunicable Diseases Research institute, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

*Corresponding Author

Email: khj_ahmadzadeh@yahoo.com

Abstract

Research ethics is a fundamental component of the scientific process and is crucial for ensuring the integrity and reliability of research outcomes. Researchers must recognize that the results of their studies can impact individuals and societies. Therefore, accountability and transparency in conducting research are of particular importance. Adherence to ethical principles not only enhances the scientific credibility of researchers but also contributes to the advancement of science and technology. This study aimed to assess the level of adherence to research ethical principles among researchers at Iranian Medical Sciences Universities. This descriptive-analytic, cross-sectional study focused on researchers from Iranian universities of medical sciences. The data collection tool was a research ethics compliance questionnaire, which was distributed to researchers at medical universities in Region Eight. The questionnaire contained 40 items across 9 dimensions: respect for subjects' moral rights, free thinking, professional responsibility, social responsibility, accuracy, emotional impartiality, honesty, Originality, and legitimacy. Data were analyzed using SPSS version 24 software. In addition to descriptive statistics, Mann-Whitney, Kruskal-Wallis, and Spearman correlation tests were also applied. A total of 230 researchers participated in the study, 193 of whom were faculty members. The results indicated that the average score for adherence to ethical principles in research was 3.174, reflecting a high level of adherence. The results also revealed that the dimensions of legitimacy and accuracy had the highest average scores (21.7 and 22.5, respectively). Significant differences were observed in adherence to ethical principles based on educational degree, academic rank, age, and work experience ($p < 0.05$). Spearman's correlation indicated a significant inverse relationship between adherence to ethical principles and educational degree, meaning that higher educational levels were associated with lower adherence to ethical principles in research. Overall, the findings of this study show that most researchers in the eight regions of Iranian medical sciences universities adhere to ethical principles in research at a high level.

Keywords: Ethics, Research, Researchers, Responsibility, Commitment, Adherence.

